

Clyde Roël Lo A Njoe

Clyde Roël Lo A Njoe

Kosmopoliet in het grijs van de wereld
Santa Cruz (Aruba), 29 augustus 1948
Geschreven door Michiel van Kempen

Clyde Roël Lo A Njoe is een beeldend kunstenaar, dichter en schrijver. Hij werd geboren op Aruba uit Surinaamse ouders (vader Surinaams-Chinees, moeder Chinees-Creools), maar die Caraïbische achtergrond speelt, behalve in zijn eerste dichtbundel, nauwelijks een rol in zijn werk. Je kunt zeggen dat zijn Chinese achtergrond hem goed van pas kwam in zijn grote roman *Het dossier van de drakendoder* (2020), die zich deels afspeelt in Hong Kong, maar dat is het dan ook wel zo'n beetje. Lo A Njoe is eerst en vooral een kosmopoliet die invloeden en ervaringen uit de hele wereld in zijn werk opneemt. Dat geldt voor zijn beeldende werk: hij was medeontwerper van het Orakelkunstuurwerk van Holland-Nagasaki Village in Nagasaki, Japan, waarvoor hij 42 schilderstukken vervaardigde, en van het monument van de nieuwe basiliek van de Virgen de Guadalupe in het centrum van Mexico City, alsook schilder van het astrolabium en het Aztekenalendarium. En dat kosmopolitisme komt ook terug in zijn literaire werk: het speelt zich af in allerlei tijden en evengoed in Nederland als in Japan, China of de Verenigde Staten.

Poëzie

Clyde Lo-A-Njoe schreef vier dichtbundels: *Dansen / Baliamentu* (1982), *Doodverf* (1984, samen met o.m. Simon Vinkenoog), *Echolood* (1989) en *Mijn lief mijn leed* (2015). Zijn debuutbundel is tweetalig Nederlands-Papiaments (met vertalingen van de dichter Luis H. Daal), de andere bundels zijn Nederlandstalig. Zijn eerste bundel (zie het gedicht '[Merengue in mijmering/Merengue pensativo](#)') bevatte voor die tijd onconventionele poëzie, zoals die tot dan toe op Aruba nog niet geschreven en gepresenteerd werd. De dichter gaf een soms zeer kritische blik op zijn geboorte-eiland, maar de bundel zit ook vol met geografische Europese aanduidingen. De ik-figuur is getekend in verschillende situaties, vaak door geweld gekarakteriseerd. Er zijn tal van referenties aan de culturen van Europa: de titel van bijna elk gedicht geeft de naam van een dansvorm.

Zijn tweede bundel, *Echolood* (zie het gedicht '[Droomdonker](#)') noemde Wim Rutgers 'hermetische en doorgeconstrueerde poëzie', waarmee hij bedoelde dat het ging om soms moeilijk te doorgronden constructies. Maar in zijn latere werk laat Lo A Njoe de lyriek meer toe. In *Mijn lief en leed* neemt hij verwijzingen op naar allerlei muzikanten, van Neil Diamond tot Willy DeVille en Jimi Hendrix.

Oorlog

In zijn eerste roman, het vuistdikke *Parelmoerpoeder* (2016), vertelt een jonge Joodse vrouw gebeurtenissen uit het Joodse verleden aan een kunstenaar; ze houdt hem als een [Sjeherazade](#) telkens een stukje van het grote verhaal voor, zodat hij moet terugkomen om het hele verhaal te horen. Het is een terugblik op de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam en de tijd daar omheen. Het is een epische vertelling over collaboratie, verraad en (anoniem) verzet en zo dus een boek over de oorlog als een 'grijs verleden', waarin goed en kwaad tegen elkaar aan schurken.

Edgar Allan Poe

In 2018 volgde *Mallura*, dat een onderzoek in romanvorm is naar de dood van de Amerikaanse schrijver en dichter Edgar Allan Poe. 'De naam Mallura is bedacht, maar de rest heeft daadwerkelijk plaatsgevonden', zei Lo A Njoe, die uitgebreid onderzoek deed voor zijn verhaal. Het is altijd een raadsel gebleven hoe Poe aan zijn einde kwam: was hij drankzuchtig, gebruikte hij de pijnstillers laudanum (opiumtinctuur), bezweek hij aan de cholera of tuberculose? Of is hij beroofd; hij droeg altijd grote hoeveelheden geld bij zich. Twee mannen volgen de sporen die naar zij aannemen het raadsel kunnen oplossen: de plantagehouder Manos Mallura die nog lang met Poe gesproken heeft kort voor diens dood, en de jonge journalist Robert Q. Dempsey die werkt voor een New Yorks tijdschrift. De laatste zegt:

'Misschien is het wel beter als Poe's dood een mysterie blijft, want daarin kan de geschiedenis zich voor eens en altijd verbergen. Vaak is de schijn veel milder en vol begrip, terwijl de waarheid – net als ik nu – onverbiddelijk en onvergeeflijk kan zijn.'

De wereld van gokken en drugs

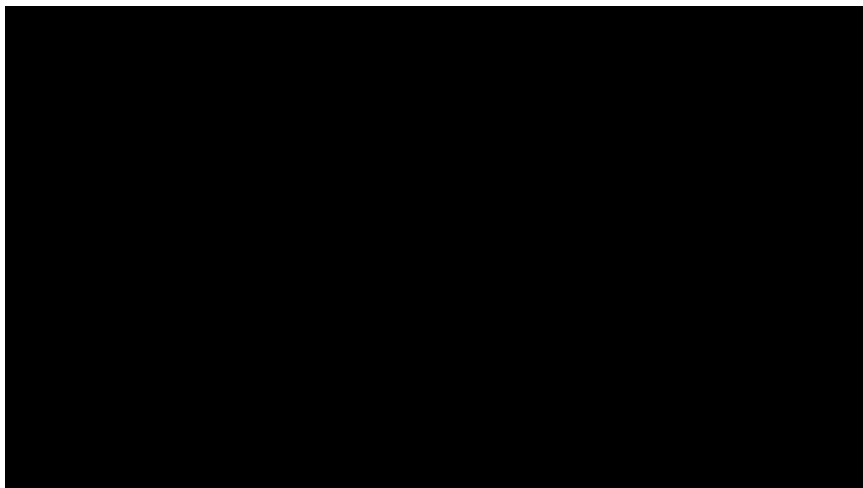
Lo A Njoe's derde roman, *Het dossier van de drakendoder* (2020), speelt zich deels af in een parallelle wereld, het ondergrondse misdaadmilieu van Hongkong dat zich letterlijk onder de grond bevindt, in de catacomben van de stad. Het is het Hongkong van toen het nog onder Britse heerschappij viel, de jaren '60 en '70. Het weeskind Wong Xiao Xie is opgevangen door één van de grote misdaadorganisaties (triades) van Hongkong. Voor deze triade runt hij een gokhuis, maar als hij valselijk beschuldigd wordt van een moord, moet hij acht kilo heroïne smokkelen naar Europa. Zo komt hij in Amsterdam terecht, 'de stad van gokken, illegaliteit en drugsriminaliteit'. Ook daar woont hij 'ondergronds', te weten in een souterrain aan de Geldersekade. Met Mesut, de zoon van een eigenaar van een paardenfokkerij in Algerije, zet hij een eigen drugsnetwerk op, maar het zaakje loopt uit op moord en doodslag. Opnieuw ontrolt er zich geen zwart-witverhaal: mensen kunnen welvarend en crimineel zijn, duistere zaakjes doen in

de onderwereld maar verlangen naar een normaal bestaan in de bovenwereld. Er lopen wel rechercheurs rond – net als in de misdaadromans van Baantjer die in dezelfde Amsterdamse buurt spelen – maar het boek is geen detective, maar eerst en vooral een psychologische roman. Het gaat om de schrijver om het zien van de menselijkheid (*Ecce Homo*), ook als het om gespuis gaat.

De thematiek die in zowat alle boeken van Lo A Njoe opduikt is de vraag naar de aard van de het menselijk bestaan, wat is echt en wat is onecht, waar en onwaar, goed en fout, groots en kleinmenselijk. Eenduidige antwoorden zijn daar niet op te geven. Het wereldbeeld van Lo A Njoe zit ergens tussen scepticisme en humaan idealisme in. Het literaire werk van Lo A Njoe wortelt in de alledaagse realiteit en ontleent ook elementen aan de directe eigen beleving van de auteur, maar die maakt er altijd een fictieel verhaal van. Zoiets als bekentenisliteratuur waarin de auteur zijn eigen ziel ontleedt, zul je bij Lo A Njoe niet aantreffen.

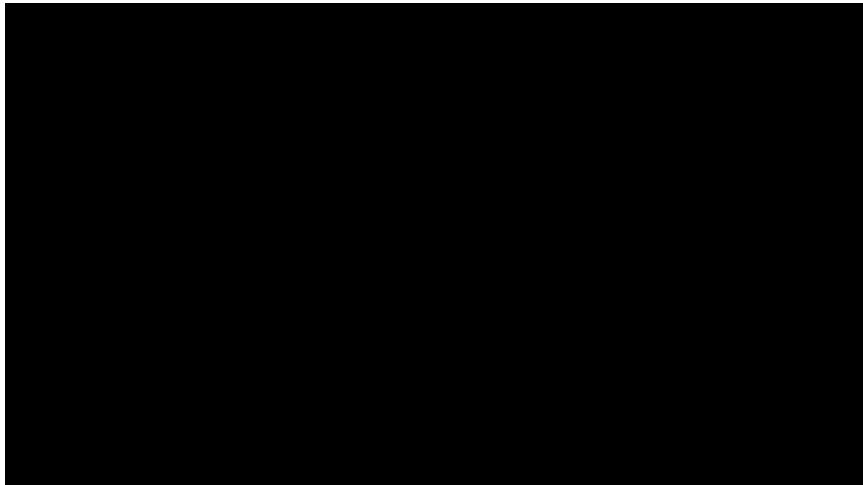
Parelmoerpoeder van Clyde R. Lo A Njoe

Rob Zwetsloot, interview met Clyde Lo A Njoe over *Parelmoerpoeder* (25 april 2016).

De Epiloog met Clyde Lo A Njoe

Peter de Rijk, interview met Clyde Lo A Njoe in De Pletterij, Haarlem (7 september 2021).

Verder lezen

- [De website van Clyde Roël Lo A Njoe](#)
- [Clyde Roël Lo A Njoe op DBNL](#)
- Wilma van den Akker, '[De operette van de poëzie](#)', *Meander* (2 september 2015) over *Mijn lief, mijn leed*.
- Ezra de Haan, '[Liever hoge nood dan snode dood. Parelmoerpoeder van Clyde R. Lo A Njoe](#)', *Caraïbisch uitzicht* (24 juni 2016).
- Carel de Haseth, '[Dans en kleur](#)', *Amigoe* (2 september 1983). Met reactie van Clyde Lo A Njoe: '[Er is meer dan de koektrommelkunst](#)', *Amigoe* (2 maart 1984).
- Klaas de Groot, '[Clyde Lo A Njoe....woorden, muziek en beelden](#)', *Caraïbisch uitzicht* (6 maart 2015) over *Mijn lief mijn leed*.
- Michiel van Kempen, *Zwarte pracht; Cultuur uit de voormalige Nederlandse koloniën*. Uitgeverij Van Oorschot, Amsterdam 2025, p. 190-191, 286-287, 290-291.
- Kees de Kievied, '[De mens achter de drugshandel](#)', Boekenbijlage.nl (15 augustus 2020).
- Kees de Kievied, '[Interview met Clyde R. Lo A Njoe. De snoeiharde realiteit](#)', Boekenbijlage.nl (12 september 2020).
- Wim Rutgers, '[1997 Navelstreng. Clyde Lo-A-Njoe, Carel de Haseth, Walter Palm](#)' in: *De brug van Paramaribo naar Willemstad. Nederlands-Caribische en Caribisch-Nederlandse literatuur 1945-2005*. Fundashon pa

Planifikashon di Idioma / Universiteit van de Nederlandse Antillen, Curaçao 2007.

- Wim Rutgers, '[Clyde R. Lo A Njoe: Dichten is leven, leven is dichten](#)', *Caraïbisch uitzicht* (4 juni 2015).
- Wim Rutgers, '[Balans. Arubaans letterkundig leven. De periode van autonomie en status aparte 1954-2015](#)', Editorial Charuba, Aruba 2016.
- Wim Rutgers, '[Clyde Lo A Njoe op zoek naar waarheid achter het geheimzinnige levenseinde van Edgar Allen Poe](#)', Boekenkrant.com (7 juni 2019), over *Mallura*.
- Marjo van Turnhout, '[Nieuwe roman van Clyde Lo A Njoe. Mallura van Clyde R Lo A Njoe](#)', *Caraïbisch uitzicht* (20 augustus 2018).

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/clyde-roel-lo-a-njoe>